

Ben Apeldoorn is melkveehouder en melkt samen met zijn vrouw Petra in Woudenberg 115 koeien.

Wat als je niet mag bestaan?

In de 25 jaar dat ik boer ben, heeft de veehouderij in de Gelderse Vallei een enorme transitie doorgemaakt. Het aantal bedrijven met melkkoeien is ook bij ons aan de weg gehalveerd en vrijwel overal zijn de kleine stallen met vleesvarkens verdwenen. De blijvers hebben zich gespecialiseerd en dat heeft welvaart en werkgelegenheid gebracht bij boeren, toeleveranciers en verwerkers. Daarbij is de omgeving ook flink schoner geworden: de moderne stallen ruik je nauwelijks meer, de stikstofemissie is gehalveerd en de kwaliteit van het bovenste grondwater is door de strenge mestwetgeving sterk verbeterd en voldoet aan de nitraatrichtlijn.

En toch zitten we nu midden in de stikstofcrisis. De meloen van de fosfaatwetgeving hadden we als melkveehouderij net zo'n beetje doorgeslikt, er ligt een haalbaar klimaatakkoord en er is best belangstelling om te voldoen aan marktvraag naar kruidenrijk grasland, VLOG en weidegang. Dit zou een stevige basis moeten zijn voor een gezonde toekomst voor onze prachtige sector, maar die staat plotseling onder grote druk.

Stikstof in de vorm van mest of voer is, naast fosfaat, een onmisbare, circulaire, bouwsteen voor de productie van dierlijk en plantaardig eiwit. Eiwit bestaat immers voor 16 procent uit stikstof. In de publieke opinie is nu echter het beeld ontstaan dat stikstof, fosfaat en koolstof afvalstoffen zijn die we zoveel mogelijk uit onze omgeving moeten weren. Dit zijn echter de bouwstenen van het leven: elk grassprietje, sperzieboontje, mugje, dier of mens is opgebouwd uit deze elementen. Natuurlijk moeten we vermijdbare verliezen zien te voorkomen, maar nul emissie is een utopie. Als dit de norm wordt, dan is er blijkbaar geen plek meer voor veehouderij en onttrekt het mij de motivatie om te werken aan verdere verduurzaming: wat moet je doen als je niet mag bestaan? De wereld zal echt niet beter of schoner worden zonder Nederlands vee: mensen zullen toch blijven eten. Het uitplaatsen van de veehouderij verschaft onze samenleving slechts legitimatie om te blijven doen wat ze wil doen: groeien, reizen, bouwen en consumeren, net zo lang tot de volgende grens bereikt wordt. Een wrange conclusie, ik hoop van harte dat ik er helemaal naast zit.

‘Natuurlijk moeten we verliezen zien te voorkomen, **maar nul emissie is een utopie**’

